

Jom - ha - Šoa

יום השואה

Den vzpomínání
na oběti holocaustu

2 | 5 | 2011 | 14–17 hodin

náměstí Míru v Praze

Záštitu nad akcí převzal
pan Václav Havel

mol - ha- šo

Co znamená Jom ha-šo?

Den holocaustu, hebrejsky šoa, celým názvem Jom ha-šo'a ve ha-gvura – Den holocaustu a hrdinství.

Co to znamená?

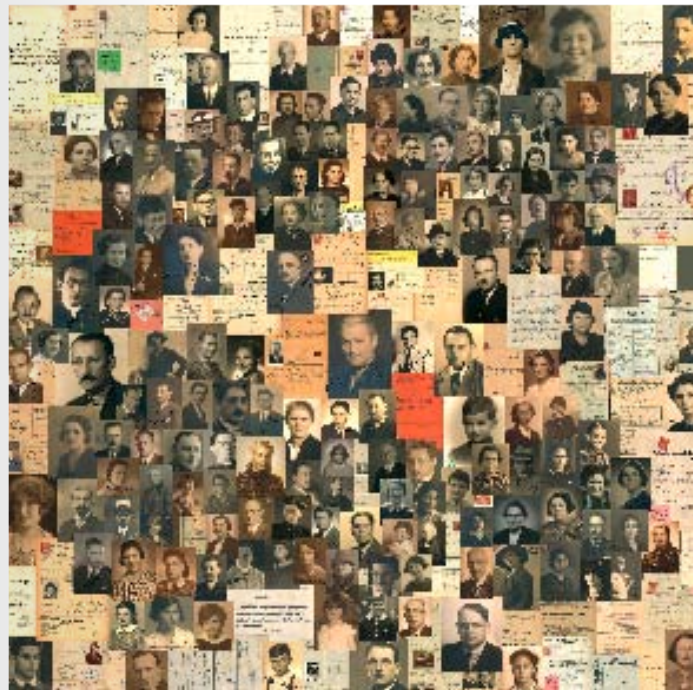
Připomínku obětí jedné z největších tragédií v lidských dějinách – nacistické genocidy, při které bylo během druhé světové války zavražděno přibližně šest milionů Židů a 220 až 500 tisíc Romů.

Proč se koná zrovna dnes?

Datum 27. nisanu (měsíc židovského kalendáře) byl ustanoven v 50. letech 20. století jako upomínka významné události, která se během druhé světové války odehrála. Na jaře 1943 povstali vězni nacisty zřízeného ghetta ve Varšavě a téměř celý měsíc bránili proti několikanásobné přesile dozorců likvidaci ghetta, která znamenala transporty vězňů do vyhlazovacích táborů.

Co se dnes bude dít?

Odhodlání varšavských vězňů bojovat proti bezpráví a obhájit svou lidskou důstojnost je dodnes inspirací pro připomínkové akce, při kterých se aktivně čtou jména mužů, žen i dětí, kteří během holocaustu zahynuli. Věříme, že vyjádřit svůj nesouhlas s přetrvávající rasovou nesnášenlivostí a netolerancí ve společnosti přijdete i VY.

Projevy násilí jedné skupiny lidí vůči druhé provází lidské dějiny od nepaměti a jsme jejich svědky i v současném světě. Jedním z projevů lidské zášti a netolerance byl také holocaust/šoa, jehož oběťmi se během druhé světové války stali hlavně Židé a Romové. Tato událost nevyčívá nad ostatní projevy náboženského nebo etnického násilí mírou utrpení obětí nebo jejich výjimečnosti, ale odlišuje se od nich svou ideou a způsobem provedení. Židé byli v nacistickém Německu označeni za nepřátele a viníky všech problémů a pomocí rasového antisemitismu se do této skupiny dostal každý, kdo nemohl prokázat svůj nežidovský původ. Systém, který nacisté k likvidaci všech Židů, včetně ještě nenarozených dětí, postupně vyvinuli, byl specifický tím, že v něm byl zapojen celý státní aparát i většina obyčejných obyvatel, a postupoval od vyloučení Židů z většinové společnosti pomocí zákazů a nařízeních přes jejich deportaci do vyhrazených míst – ghetta a táborů – až k jejich zavraždění – zastřelením, udušením v plynových autech a plynových komorách.

Vzhledem k tomu, že je tato historická událost díky výpovědím svědků a výzkumu historiků poměrně dobře popsána, můžeme se jejím prostřednictvím dozvědět, kam až může vést rasová nebo etnická nenávisť. Navíc se přímo dotýká našich dějin – během okupace Čech nacisty a vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava v roce 1939 se do sítě protizidovské politiky dostalo na 80 tisíc židovských obyvatel naší země. Věznění v ghettech a koncentračních táborech přežilo deset tisíc z nich.

Jména... Údaje... Tváře... Střípky...

Přesto, že o holocaustu/šoa víme poměrně hodně, zůstávají mnohé události neobjasněné, mnohá období nezdokumentovaná a neprobádaná. Platí to pak zejména v případě jednotlivých obětí. O těchto lidech víme většinou pouze to, jak se jmenovali, kdy se narodili a ve kterých ghettech a koncentračních táborech byli vězněni. A jestli zemřeli nebo se dočkali osvobození. Odkud pocházeli, o jejich rodinách, příbuzných, jejich životě před válkou a o jejich osudech během ní nevíme nejčastěji vůbec nic.

Jedním z hlavních cílů činnosti Institutu Tereziánské iniciativy je proto vyhledávat a shromažďovat nové údaje a materiály o ženách, mužích a dětech, kteří byli před válkou součástí naší společnosti a byli z ní násilně vytrženi. Pátráme v archívech po autentických dokumentech, dobových fotografiích, oslovujeme příbuzné a známé, provádíme odborný výzkum. Hledáme střípky, ze kterých se snažíme skládat mozaiku osudu českých Židů ve 20. století.

Holocaust.cz – Mozaika paměti

Motiv mozaiky jsme zvolili také pro celkovou modernizaci našeho vzdělávacího portálu holocaust.cz a v rámci projektu **Mozaika paměti – Mosaic of Memory** jsme převedli celý portál, který doposud představuje nejrozsáhlejší zdroj informací o dějinách českých Židů a holocaustu v češtině, do moderního systému odpovídajícího nejnovějším požadavkům na webové aplikace. Všichni uživatelé, zejména pak studenti a žáci českých škol, mohou s portálem pracovat ne jedním, ale hned několika způsoby – vedle klasického procházení obsahu pomocí přehledného nabídkového menu je možné využít ústřední mozaiku tvořenou náhledy dokumentů a fotografií, která nabízí uživatelé vstup do obsahu portálu a prohlížení různých materiálů. Konkrétní téma lze najít pomocí vyhledávače a každý text, prezentace, projekt je pak také doplněn mozaikovou nabídkou materiálů vztahujících se k danému tématu. Systém vybírá z desítek tisíc digitalizovaných dokumentů, záznamů v Databázi obětí, fotografií nebo textů a propojuje tak informace o „velkých“ dějinách druhé světové války s osudy jednotlivých obyčejných lidí, čímž vytváří plastický obraz dějinných událostí a období.

Každý uživatel bude navíc moci využít možnosti vytvořit si vlastní pracovní prostor, ve kterém bude pracovat s obsahem portálu podle osobních požadavků – kopírovat a ukládat texty, obrázky, dokumenty a další materiály, a vytvářet tak vlastní referáty nebo dlouhodobé projekty.

Věříme, že se díky své nové podobě stane vzdělávací portál holocaust.cz zejména pro mladou generaci atraktivnější a bude využíván širokou veřejností i pedagogy a žáky českých škol ve výuce.

Na projektu, který byl financován Evropskou unií v programu Europe for Citizens, jsme spolupracovali se Židovským muzeem v Praze.

Europe for Citizens
Programme

Databáze obětí

Údaje o jednotlivých obětech holocaustu/šoa jsou přístupné on-line v Databázi obětí „konečného řešení židovské otázky“ v českých zemích. Obsahuje stručné údaje o všech věznicích tereziánského ghetta deportovaných z Čech a Moravy i z dalších evropských zemí včetně těch, kteří byli z českých zemí deportováni přímo do Lodže, Osvětimi, Minsku a Ujazdowa. Každý stručný údaj o jméně, datu narození, datech transportů a místech, kam byl dotyčný deportován, je doplněn informacemi o místě, ze kterého pocházel, statistickými údaji o příslušných transportech a texty o ghettech nebo koncentračních táborech, ve kterých byl vězněn.

Díky propojení záznamů jednotlivých lidí s rozsáhlým obsahem portálu holocaust.cz a s autentickými dokumenty a fotografiemi se však Databáze obětí stává multimediálním zdrojem informací jak pro nejširší veřejnost, tak pro příbuzné a blízké obětí holocaustu, vědce a badatele a zvláště žáky a studenty českých škol.

Terezínské album

Jméno, datum narození a transporthy do koncentračních táborů a ghetta tvoří jen stručný virtuální náhrobní kámen více než 170 tisíc židovských obětí. Za těmito strohými údaji se však skrývají osudy a životy živých lidí. Cílem našeho rozsáhlého projektu je vyhledat, digitalizovat a připojit autentické materiály a fotografie jednotlivých obětí tak, aby nejen jejich příbuzní a blízcí měli možnost seznámit se s konkrétním člověkem a jeho osudem poznamenaným soukollím velkých dějin druhé světové války. Archivní digitalizované dokumenty pochází hlavně z fondu Policejního ředitelství v Praze, uloženém v Národním archivu v Praze, a ze soukromých sbírek.

Terezínské album ve škole

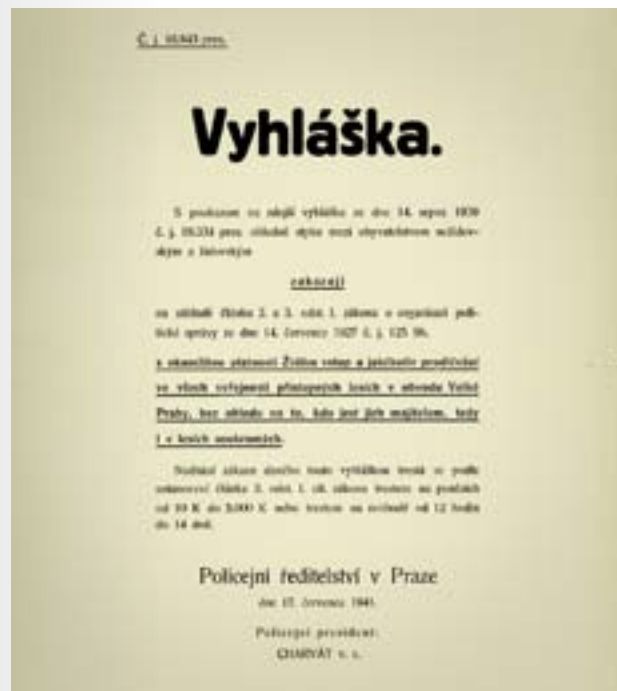
Databáze obětí ve spojení s autentickými dokumenty jednotlivých obětí holocaustu slouží také jako interaktivní výukový materiál, který nabízí pedagogům i jejich žákům dvě možnosti přístupu: pátrat po osudech konkrétního člověka a jeho rodiny nebo ve své náročnější podobě propojit osobní příběh určitého člověka s tématem protizidovských nařízení přijímaných po vzniku Protektorátu Čechy a Morava. Studium autentických dokumentů žáci prohlubují své dovednosti

a klíčové kompetence k učení, spolupráci ve skupině, kritickému zhodnocování dobových pramenů a občanské zodpovědnosti. Projekt slouží jak pro využití v hodinách, tak pro přípravu referátů nebo dlouhodobých projektů. Prostřednictvím kontextových odkazů na obsah portálu holocaust.cz mohou žáci a studenti získat celkový přehled o dějinách holocaustu.

Židům vstup zakázán!

Projekt, který doplňuje problematiku protizidovských nařízení v Protektorátu Čechy a Morava, přináší autentické digitalizované vyhlášky, doplněné odborným komentářem a zasazené do kontextu systému „ghetta beze zdí“.

Antisemitismus jako součást české kulturní a politické tradice

Od roku 2010 se zabýváme také současnými tématy projevů antisemitismu v české společnosti po roce 1989. Stále více učitelů se setkává ve svých třídách s přetrvávajícími protizidovskými předsudky, s popíráním holocaustu, proto jim i jejich studentům nabízíme informace a analýzy věnované dějinám antisemitismu ve světě i u nás a jednotlivým protizidovským zaměřeným tvrzením, se kterými se v současné době mohou zejména na internetu setkat. Vytvořili jsme a pracujeme s Databází antisemitických článků, na jejichž základě vytváříme odborné analýzy. Podporujeme také zájem vysokoškolských studentů o tato témata.

Nadační fond obětem holocaustu

Již deset let podporujeme projekty sociální, zdravotní a psychologické péče o přeživší šoa i druhou generaci, dále vzdělávání a připomínku holocaustu, vzdělání v judaismu, rozvoj židovských komunit a rekonstrukci židovských památek na území České republiky.

Sami organizujeme vzdělávací semináře pro pracovníky židovských a partnerských organizací a vzpomínkové projekty, např. se podílíme na přípravě slavnostního setkání přeživších šoa a zástupců státní správy 27. ledna u příležitosti Dne památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti

Jsme členem Asociace nadačních fondů při Fóru dárců a Internationales Auschwitz Komitee.

Více o naší činnosti na www.fondholocaust.cz.

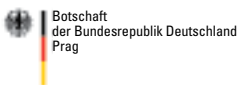
Oceňujete naši činnost? Můžete se na ní podílet. Staňte se naším dárcem a podporujte projekty společně s námi. **Číslo účtu:** 502-2685554004/2700. Za případné dary moc děkujeme. Pro více informací nás neváhejte kontaktovat: info@fondholocaust.cz.

Partneři akce:

Akci finančně podpořili:

Zahraniční úřad Spolkové republiky Německo
(Auswärtiges Amt der Bundesrepublik Deutschland)

Mediální partner:

Poděkování:

Městská část Praha 2
Muzeum romské kultury v Brně
Design Studio Missing Element
(grafická úprava)